

Nota Laakdal (Vorst) – Mortelstraat (2020F142+143)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN TOEGEVOEGD
AAN HET VERSLAG VAN RESULTATEN NA
PROEFSLEUVENONDERZOEK EN LANDSCHAPPELIJK
BODEMONDERZOEK

Nota Laakdal (Vorst)-Mortelstraat (2020F142+143)

Deel 2: Programma van Maatregelen toegevoegd aan het Verslag van Resultaten na proefsleuvenonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek

© 2020 PeCoARCHEO

Strijdersstraat 47

3000 Leuven

0477/326669

petercosyns@hotmail.com

NUR 682

PeCoARCHEO-rapport 14

Wettelijk depot: D/2020/14.778/6

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

ADMINISTRATIEVE FICHE

Opdrachtgever	Kerkfabriek Sint-Gertrudis Vorst (Laakdal)
Project	Mortelstraat ZN, 2430 Laakdal
Postadres	Kerkfabriek Sint-Gertrudis Vorst (Laakdal), Markt 16, 2430 Laakdal
Gemeente	Laakdal (deelgemeente Vorst)
Provincie	Antwerpen
Kadastrale gegevens	Laakdal, 4de afd., Sie A, percelen 856; 857a
Capakey	• 13045A0856/00_000 • 13045A0857/00A000
Autorisatie	Peter Cosyns, PeCoARCHEO, Strijdersstraat 47, 3000 Leuven, OE/ERK/Archeoloog/2019/00009
Auteurs	Peter Cosyns, Ilse Roovers, Bart Ooghe
Onderzoekstermijn	oktober 2020
Trefwoorden	Nota, Laakdal-Vorst, Zuiderkempen, Netebekken, Mortelstraat, uitgesteld traject, proefsleuvenonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek

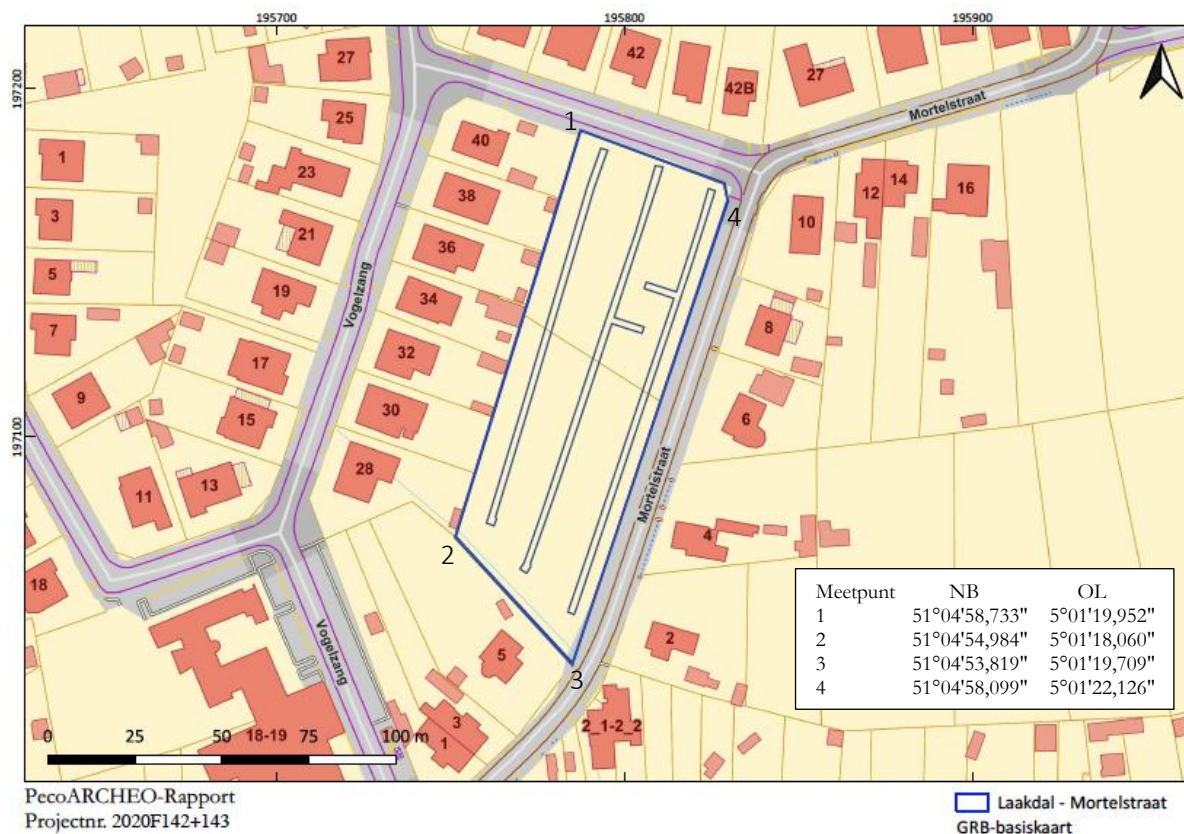
INHOUDSTAFEL

<i>Administratieve fiche</i>	4
<i>Inhoudstafel</i>	6
1. Introductie	7
2. Aanleiding vooronderzoek	7
3. Besluit van het terreinonderzoek	9
3.1. Proefsleuvenonderzoek	9
3.2. Landschappelijk bodemonderzoek	9
4. Advies voor wenselijke maatregelen	10
5. Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode en -technieken	10
6. Mogelijk vervolgtraject	10
7. Kostenraming en geschatte duur van de voorgestelde maatregelen	11
8. Lijst van figuren	11

1. INTRODUCTIE

Het Programma van Maatregelen van deze nota is uitgewerkt op basis van het Verslag van Resultaten (deel 1) van het landschappelijk bodemonderzoek en het proefsleuvenonderzoek aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal, op de kadastrale percelen Laakdal, 4de Afdeling, Sectie A, percelen 856; 857a (Figuur 1). Het onderzoek is uitgevoerd overeenkomstig de modaliteiten opgesteld in het Programma van Maatregelen bijgevoegd aan archeologienota 2019G11 (PeCoARCHEO-rapport 5).¹ De bekomen resultaten uit het proefsleuvenonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek zijn gebruikt om antwoorden te formuleren op de onderzoeksvragen die in dat programma van maatregelen werden opgesteld. Die antwoorden leveren de argumenten aan die nodig zijn voor het formuleren van een gefundeerd advies ter ondersteuning van een volledige of gedeeltelijke vrijgave of een noodgedwongen vlakdekkende opgraving voor het projectgebied wanneer in-situ bewaring niet kan gegarandeerd worden.

Alle verzamelde onderzoeksresultaten wijzen naar een volledige vrijgave van dit projectgebied aan de Mortelstraat aangezien het niet wenselijk, niet noodzakelijk en zelfs nutteloos is om een verdergezet archeologisch traject te adviseren.

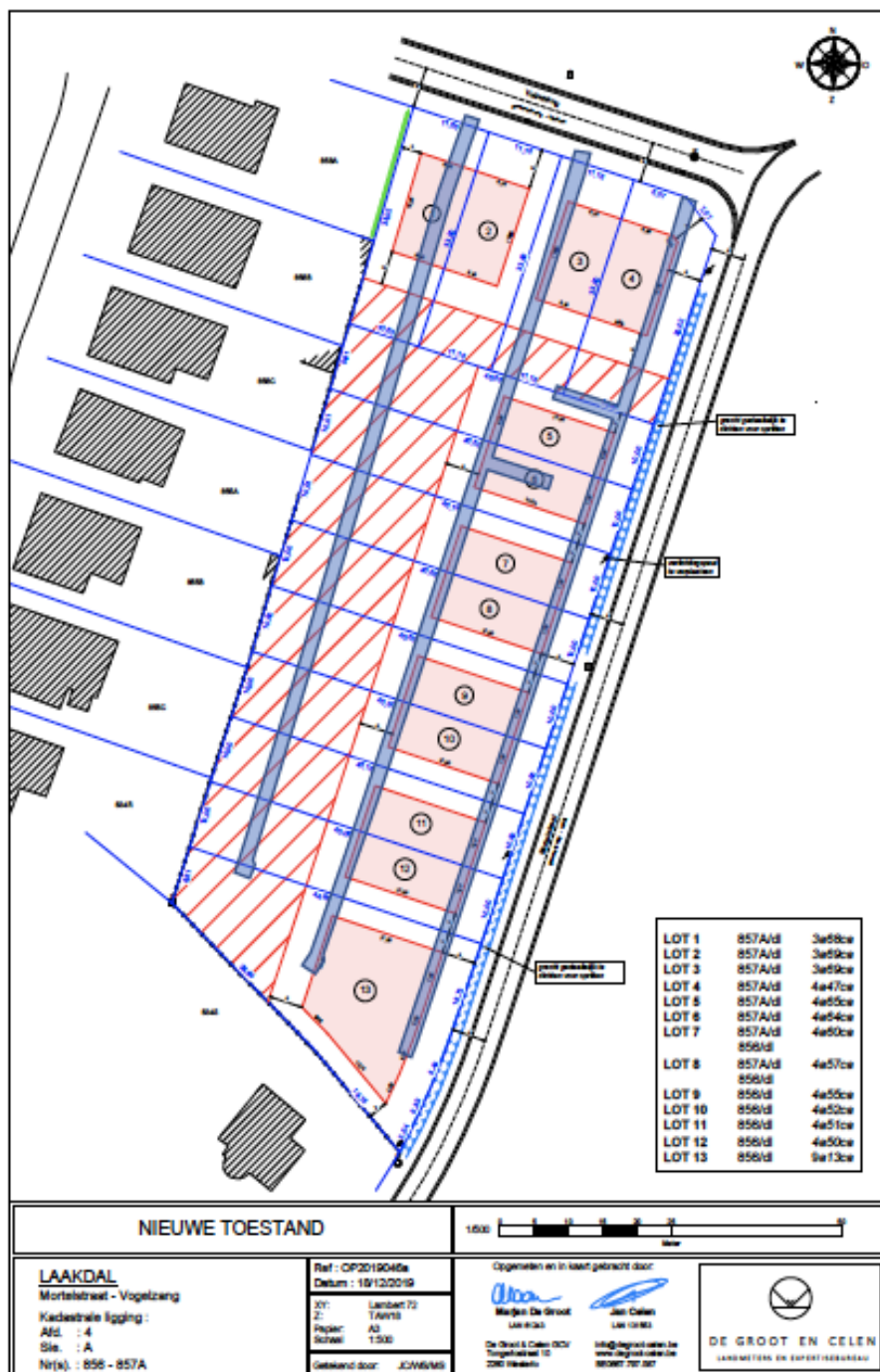

Figuur 1: Projectie van proefsleuven en dwarssleuven geprojecteerd op de GRB-kaart, inclusief bounding-box van het plangebied (bron: geopunt.be)

¹ ID14922: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/14922>

2. AANLEIDING VOORONDERZOEK

De informatie met betrekking tot de aanleiding van het vooronderzoek is uiteengezet in het Verslag van Resultaten (deel 1), maar we kunnen hier wel meegeven dat het Programma van Maatregelen na het bureauonderzoek (PeCoARCHEO-rapport 5, ID14922) het advies bevatte om een proefsleuvenonderzoek te combineren met een landschappelijk bodemonderzoek voor het verwerven van een beter inzicht van het archeologisch potentieel van het plangebied en te komen tot een gefundeerd advies waar een verkaveling van twaalf loten met HOB-woningen zijn voorzien (Figuur 2).

Figuur 2: Projectie van proefsleuven en dwarsseuven op verkavelingsplan aan de Mortelstraat, Laakdal-Vorst (bron: Planbureau De Groot & Celen)

3. BESLUIT VAN HET TERREINONDERZOEK

3.1. PROEFSLEUVENONDERZOEK

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is beperkt gebleven tot een proefsleuvenonderzoek van drie lange parallel getrokken sleuven en twee dwarssleuven (KV1 en KV2). De vooropgestelde onderzoeksvragen die dienden afgetoetst te worden tijdens een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zijn allemaal beantwoord (zie deel 1: Verslag van Resultaten).

Het proefsleuvenonderzoek heeft voldoende aangetoond dat het plangebied een laag archeologisch potentieel heeft om een verdergezet onderzoek te adviseren. Het vooronderzoek met ingreep in de bodem heeft vrij weinig antropogene sporen aangesneden, die bovendien door hun veelal steriele inhoud zelden een datering opleverden. De weinige sporen waar wel materiaal is aangetroffen wijst steeds naar de 19de-20ste eeuw met het gros ervan veeleer 20ste eeuws. Enkel spoor 23 in sleuf 3, een oost-west-georiënteerde greppel waarin een bijna volledige geglazuurde kom (VN28, zie VvR, p.26, fig.12) is gevonden zou 18de eeuws kunnen zijn.

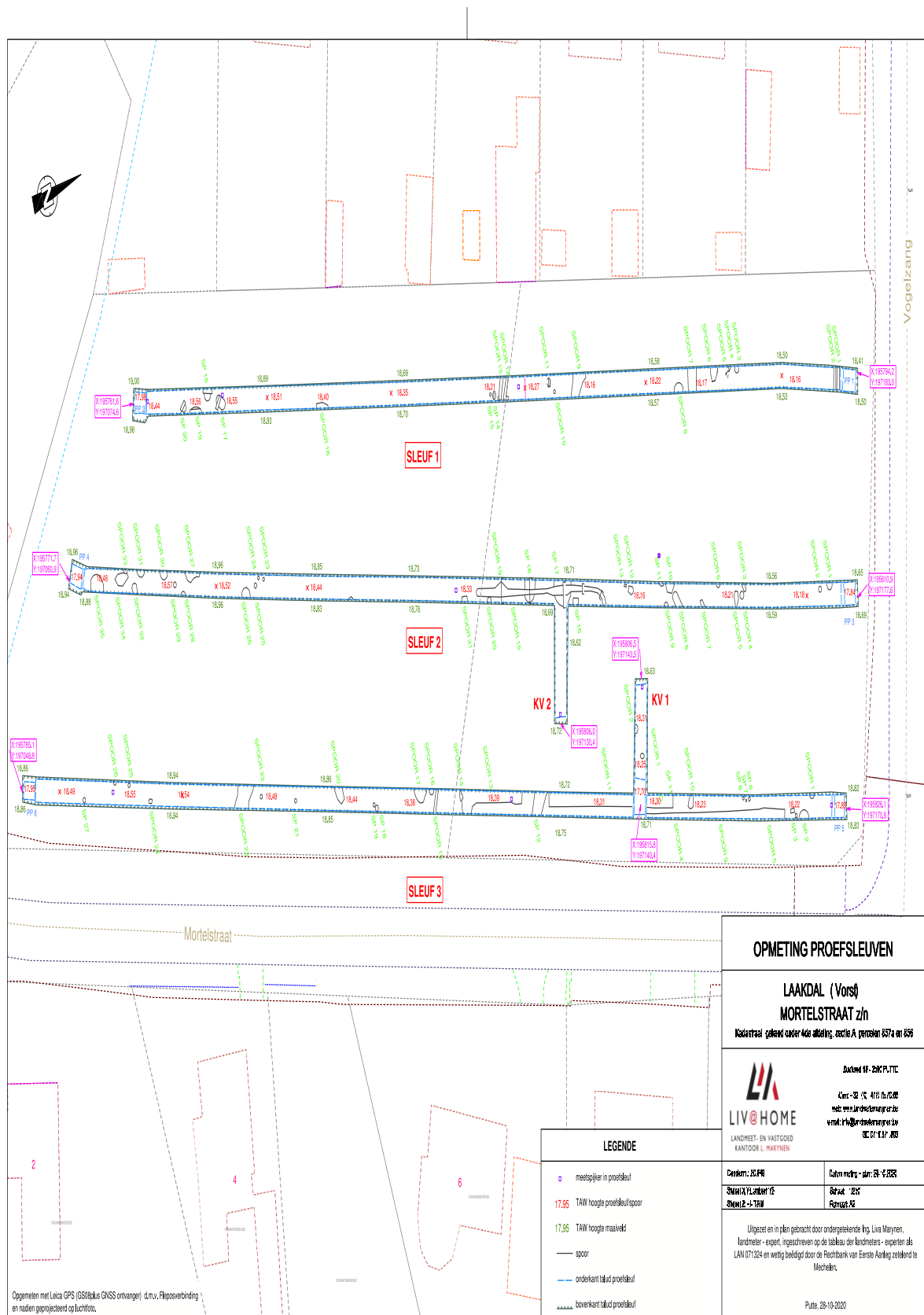
Verder zijn geen andere archeologische structuren aangetroffen en zijn al helemaal geen vondstconcentraties geregistreerd.

Belangrijk:

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kunnen twee conclusies getrokken worden:

- (1) dat het “schansken” —de aarden constructie uit begin 18de eeuw die wordt gesitueerd aan de Mortelstraat— niet is gelegen binnen het plangebied.
- (2) dat het plangebied geen aanwijzingen heeft opgeleverd met betrekking tot de nederzettingen uit de ijzertijd en de volle middeleeuwen, die bij eerder archeologisch vooronderzoek zijn geregistreerd ten zuiden van de Vogelzang. Hieruit mag afgeleid worden dat de expansie van de ijzertijd nederzetting en die uit de volle middeleeuwen zich niet zo ver noordelijk uitstrekken en bijgevolg moeten gesitueerd worden in zuidelijker en meer westelijker gebied van de dorpskern. De vraag blijft voorlopig open of de ijzertijd bewoning en die uit de volle middeleeuwen niet verder reikte dan de Vogelzang of nog iets verder tot aan de zuidgrens van het huidig projectgebied waar de Borgtloop loopt/liep.

Nota Laakdal (Vorst) - Mortelstraat (2020F142+143) PvM na archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem

Figuur 3: Projectie van het alle-sporenplan aan de Mortelstraat, Laakdal-Vorst (bron: landmeters Liv@Home)

3.2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

Het landschappelijk bodemonderzoek is uitgevoerd op maandag 26 oktober 2020 tijdens het uitgraven van de proefsleuven. In totaal zijn zes profielputten uitgegraven, aan elke uiteinde van de drie proefsleuven. Dit stelde de aardkundige in staat om antwoorden te genereren op een reeks onderzoeksvragen die werden geformuleerd in het Programma van Maatregelen van archeologienota 2019G11 (PeCoARCHEO-rapport 5, ID14922):

De bevindingen uit het landschappelijk bodemonderzoek geven aan dat er amper verschillen zijn op te merken tussen de verschillende profielputten. Een belangrijke vaststelling is dat de **Ap-horizonten** overal rechtstreeks rusten op de **C-horizont** of moederbodem van Diestiaan-oorsprong en dat in geen enkele profielput een **B-horizont** is vastgesteld.

De in de profielputten geregistreerde bodemopbouw vertonen enkel verschillen qua dikte afhankelijk van de zone met een steeds dikker en complexer wordende Ap-horizont in zowel oostelijke als zuidelijke richting. De bovenste antropogene humus A-horizont is opgebouwd uit een **Ap1-laag** en een **Ap2-laag** hoewel de Ap2-laag vaak heel dun is en soms volledig verdwenen.

Omdat de profielputten en proefsleufranzen geen aanwijzingen van een B-horizont bezitten, is het hoogst onwaarschijnlijk dat het plangebied beschikt over een *in situ* bewaarde steentijdsite. De proefsleuven hebben ook nergens aanwijzingen van steentijdmateriaal zoals losse vondsten opgeleverd.

De aanwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied kan met een hoge graad van zekerheid uitgesloten worden op basis van de zeer lage concentratie antropogene structuren, sporen of losse vondsten en de lage graad van verstoring van de moederbodem door landbouwactiviteiten geregistreerd in de drie proefsleuven en de twee dwarsleuven.

4. ADVIES VOOR WENSELIJKE MAATREGELEN

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem op de kadastrale percelen 856 en 857A aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal, heeft voldoende gegevens opgeleverd om aan te tonen dat het plangebied geen bruikbare archeologische sporen, structuren of vondstmateriaal bezit ter verruiming van het kennispotentieel op lokaal niveau (gebied tussen de Grote en de Kleine Laak) of op regionaal niveau (Zuiderkempens). Bovendien kan het projectgebied aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal, ook geen meerwaarde bijbrengen in het archeologisch en/of historisch onderzoek in breder perspectief, omdat:

1. het terrein veelal verstoringen van natuurlijke aard omvat en weinig antropogene verstoringen, waardoor de voorziene verkaveling binnen het plangebied aan de Mortelstraat amper impact zal hebben op het archeologische bodemarchief.
2. de aanwezige antropogene verstoringen haast uitsluitend steriel zijn of recent van aard

Het advies dat kan geformuleerd worden voor de kadastrale percelen 337C en 339a/2 aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal, luidt: **een volledige vrijgave van het plangebied aan de Mortelstraat** aangezien verder archeologisch onderzoek hier niet noodzakelijk is en ook niet nuttig. Hierdoor moeten geen bijkomende maatregelen aanbevolen worden met betrekking tot archeologisch vooronderzoek.

Wel dient er gewezen te worden op de wet- en regelgeving die van kracht is betreffende archeologische toevalsvondsten (onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 5.1.4).

Artikel 5.1.4. (versie 01/01/2017- ...)²

Iedereen die, op een ander moment dan bij het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek, een archeologische opgraving of het gebruik van een metaaldetector, een roerend of onroerend goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het archeologische erfgoedwaarde heeft, is verplicht daarvan binnen drie dagen aangifte te doen bij het agentschap. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

In voorkomend geval brengt het agentschap de zakelijkrechthouder en de gebruiker van de betrokken percelen, als ze niet de vinder zijn, en de gemeenten waar de vondsten worden gedaan ervan op de hoogte dat er vondsten zijn gedaan die vermoedelijk archeologische erfgoedwaarde hebben en wat de rechtsgevolgen daarvan zijn.

De zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder moeten tot de tiende dag na de aangifte de gevonden goederen, vermeld in het eerste lid, en hun context:

1° in onveranderde toestand bewaren;

2° tegen beschadiging of vernieling beschermen;

3° toegankelijk maken voor archeologisch onderzoek door het agentschap.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

In functie van het onderzoek, vermeld in het derde lid, 3°, kan het agentschap de termijn van tien dagen inkorten of verlengen. Het agentschap brengt de zakelijkrechthouder en de gebruiker daarvan per beveiligde zending op de hoogte. Na het verstrijken van de termijn zijn de zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder niet langer onderworpen aan het passief-behoudsbeginsel voor archeologisch erfgoed voor wat betreft de gemelde vondst.

² <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023317.html#H11062462>

5. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Niet van toepassing aangezien een archeologisch vervolgonderzoek voor het plangebied aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal niet noodzakelijk, niet wenselijk en niet nuttig is en het terrein mag vrijgegeven worden.

6. MOGELIJK VERVOLGTRAJECT

Niet van toepassing aangezien een archeologisch vervolgonderzoek voor het plangebied aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal niet noodzakelijk, niet wenselijk en niet nuttig is en het terrein mag vrijgegeven worden.

7. KOSTENRAMING EN GESCHATTE DUUR VAN DE VOORGESTELDE MAATREGELEN

Op basis van het syntheseverslag van de resultaten uit het proefsleuvenonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek (deel 1) en de verwerking van de verworven resultaten met betrekking tot de geponeerde onderzoeksvragen hier in het programma van maatregelen (deel 2) volgt logischerwijs een advies voor vrijgave voor het projectgebied aan de Mortelstraat te Vorst, deelgemeente van Laakdal. Er dient bijgevolg geen verdergezet archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd en omdat geen verdere maatregelen vereist zijn, hoeft ook geen kostenraming of inschatting van de duur van eventuele maatregelen opgesteld te worden.

8. LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Projectie van proefsleuven en dwarssleuven geprojecteerd op de GRB-kaart, inclusief bounding-box van het plangebied (bron: geopunt.be)

Figuur 2: Projectie van proefsleuven en dwarssleuven op verkavelingsplan aan de Mortelstraat, Laakdal-Vorst (bron: Planbureau De Groot & Celen)

Figuur 3: Projectie van het alle-sporenplan aan de Mortelstraat, Laakdal-Vorst (bron: landmeters Liv@Home)